

תקשורת ודיון בזום: הוראה בכיתות קטנות

ד"ר אורטל סלובודין (המחלקה לחינוך)

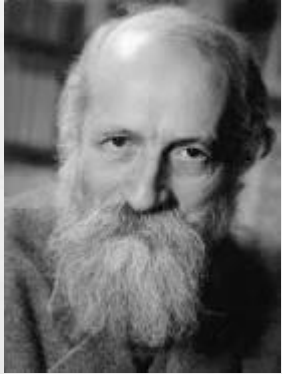
ד"ר איתי פולק (היחידה לקידום איכות
ההוראה והלמידה)

מטרת המפגש

- בירור עמדות ומושגים ביחס לקשר בין דיון ולמידה: תכליתו של הדיאלוג בתהליך ההוראה והלמידה
- הצפת האתגרים בניהול אינטראקציה ודיון בשיעורים מקוונים
- חשיבה משותפת על דרכי התמודדות ופרקטיקות מועילות לניהול דיונים בשיעורים מקוונים

מהי התכלית של דיון בשיעור?

דיאלוג כעמדה
מוצא ליחסים
אנושיים

דיאלוג כשיטה
להבניית ידע

יצירת מרחב
לביטוי, השמעת
קול וחשיבה
משותפת

מפגש בין
פרספקטיבות

יחסים - הלומד
כסובייקט

ביקורת והטלת
ספק

חתירה לאמת

חיזוק טענות

מה מטרתנו?
לשכנע, להצדיק
לחתור אל אמת מבוססת
לפתח עמדה רפלקטיבית
לפתח קשר ותחושת קהילה

הבעיה: מדוע קשה כל כך לייצר אינטראקציה ודיון בזום?

- האם יש הבדל בין ההוראה בכיתה להוראה המקוונת בזום?
- מהם האתגרים בקיום אינטראקציה ודיאלוג בשיעורים מקוונים?
- האם המצלמה היא הבעיה?
- איך מחליפים את הדינמיקה של קבוצה שיושבת במרחב משותף (בכיתה) ועוסקת במשימה משותפת?
- מה משפיע על איכות האינטראקציה ורמת המעורבות של הסטודנטים בשיעור המקוון?
- האם הסטודנטים חווים את הבעיה הזאת באופן דומה לדרך שבה המרצה חווה אותה?
- היכן הבעיה בולטת יותר? האם יש הבדלים בין תחומי לימוד, אופי הקורסים ומשתני הקשר נוספים?

אז מה הבעיה:

- דיון מפוצל – מונולוגים, מלאכתיות
- חוסר בסימנים ויכולת לקרוא מתי הזמן להיכנס, מי רוצה להיכנס, קשה לתזמן את ניהול הבמה
- שתיקות לא עובדות
- מצד שני אפשרות להבנות את הדיון וליצור מסגרת קשיחה או לנהל ערוצי תקשורת שונים

ניתוח קטע הוראה: התמודדות עם אובדן

- כיצד מתנהל הדיון בשיעור? אילו מהלכים מבצעת המרצה? כיצד היא מניעה את הדיון וכיצד היא מעודדת השתתפות? מה היתרונות והחסרונות של מהלכי הנחייה מסוג זה?
- מה התפקיד של הסטודנטיות בדיון? מה מעסיק אותן? מה עושה המורה עם תרומות הסטודנטיות?

עבודה בקבוצות: מה משפיע על הנעתו וקיומו של דיון מועיל בשיעור?

שתיקות והמתנה

שאלות טובות ולא טובות לדיון

טריגרים אפקטיביים

מבנה הדיון: מהלכים מקדימים וסוגרים, תכלית

מהלכי הנחיה מקדמי דיון ומהלכים משתקים

- נחלק אתכם כעת לקבוצות. כל קבוצה מתבקשת לדון בשאלה בכותרת ובמרכיבי המשנה.
- שתפו אחד את השניה בניסיון שצברתם ובתובנות שלכם על דברים שעובדים ודברים שלא עובדים בניהול האינטראקציה והדיון בשיעורים מקוונים

מה משפיע על הדיון?

אחר...

מבנה הדיון
(פעולות
מקדימות, המשך)

עבודה בקבוצות
על מה דנים ומה
המשמעות של
על מאמר? - דיון
על תרגילים?

מהלכי הנחייה

חיזוקים חיצוניים
תגמול בציון? -

שאלות טובות ולא
טובות

להתחיל מהמקרה
האישי ולקשור
לתיאוריה/מושג

טריגרים לדיון

איך להניע דיון: עצות מעשיות

עצות מעשיות: מהי שאלה טובה לדיון?

נושא השאלה

שאלה שבסבירות גבוהה לכל אחד יש עמדה בנושא; או היכרות עם התופעה; או תשתית להתייחסות (מתוך השיעור)

נוסח השאלה

שאלה אותנטית, פתוחה, קונקרטית אבל לא מדי

מורכבות

שאלה אותנטית, שאלה פתוחה, מאזנת בין קונקרטיות למופשטות, מעמד אפיסטמי מותאם (לשער/להמר/לשקול/להעריך/לגבש דעה/להצדיק)

אפקט

מה השאלה אמורה לגרום לסטודנט – לעורר מחשבה, להציף מידע, לערער, להאיר מחדש, לעשות פרובלמטיזציה...

בואו נחשוב על השאלות הבאות...

נושא הדיון: הבדלים בין הוראה בכיתה להוראה מקוונת

- עד כמה השפיע המדיום המקוון על ההוראה שלכם?
- מה ההבדלים בין ההוראה והלמידה בכיתה לבין המרחב המקוון?
- האם העובדה שרוב סטודנטים לא פותחים מצלמות בשיעור מקשה עליכם ללמד ולהרגיש את הכיתה?
- מהם ההבדלים בין הוראה בכיתה להוראה מקוונת מבחינת התקשורת עם הסטודנטים, המוטיבציה שלהם ללמידה, ופעולות ההוראה?
- האם המעבר לזום גרם לכך שאתם עוסקים יותר במסירת מידע (**TRANSIMISSION**) ופחות בדיון וחשיבה משותפת, או דווקא להפך?
- באופן מפתיע, מרצים לא מעטים חושבים שהמעבר להוראה מקוונת הוא דבר חיובי. האם אתם מסכימים איתם?
- כיצד חוויתם את המעבר להוראה מקוונת?
- האם אתם מרגישים שההוראה שלכם טובה יותר בזום או פחות?
- מה חסר לכם בהוראה בזום?
- צוות הפיתוח של פלטפורמת זום מנסה להתגבר על תחושת הניכור בהוראה בזום ולפתח מערכת אוטומטית שתעריך את מצב ההבנה של הסטודנטים באמצעות מעקב אחר המבט שלהם ותזזה אובדן קשב ובלבול. יש המתנגדים בשל פגיעה צפויה בפרטיות המשתתפים. מה דעתך על הפיתוח? האם היית מציע/ה פיתוח אחר?
- השימוש בזום מאפשר לסטודנטים להיות נוכחים-נפקדים בשיעורים. האם התנהגות הסטודנטים בזום שונה מהתנהגותם בכיתה ואיך זה משפיע על השיעורים שלכם?
- כיצד השתנו התנאים שבהם אתם מלמדים בשיעורים מקוונים?
- מרצים מתלוננים שאיכות האינטראקציה והקשר עם הסטודנטים נפגעת בזום. האם זו בעיה אינהרנטית למדיום המקוון או שזה קשור אופן שבו אנו משתמשים בו?

ניהול הדיון: עצות מעשיות

איך לבנות את הדיון: עצות מעשיות

- הקדמה? להתחיל בשאלה או להקדים במהלך של הטרמה וגירוי באמצעות מידע מקדים (סרטון, תמונה, נתונים, טענות)?
- תוצר: לגרום לסטודנטים להתחייב פומבית לעמדה מוקדמת? לכתוב אותה? להעלות על הלוח או להשאיר באוויר?
- קצב: כמה זמן חשיבה? כמה זמן דיבור לכל משתתף? האם להאיץ או לרווח? לחיות עם השתיקה או לנסות לעורר את הדיון באמצעות הסברים, שאלות משנה, דוגמה קונקרטית? לעצור את הדיון בשיאו או לתת לו למצות את עצמו?
- ארגון ומבנה: **THINK-PAIR-SHARE** (שיחה עם עצמי, שיחה עם שותף, חשיפה פומבית), דינמי ומאולתר או קשיח – השתתפות וולונטרית או מחייבת? (סבב קשיח, במה פתוחה)
- לקיחת אחריות ותמיכה: מנחה תגובתי, מניע ויוזם, או מאפשר ופותח;
- תכלית: האם מנסים להגיע להכרעה, להסכמה, לחשיפת הבדלים, לעורר מחשבה והתבוננות עצמית? האם ההשתתפות היא בשביל המרצה (לקדם את המהלך שאני רוצה להוביל בשיעור) או בשביל הסטודנטים?

עצות מעשיות

- בנו קשר מקדים: שלחו הודעות אישיות, נסו לקבוע פגישות אישיות/זוגיות לפני תחילת הקורס כדי שבשיעור הראשון יהיה בסיס משותף לעבוד עליו
- נסו להגדיר זמן משותף של עבודה במקרופונים פתוחים: אנחנו לא מותאמים תרבותית למגבלה על זכות הדיבור
- נסו לכנס את כולם לתוך המשימה – צרו המשכיות – פתקי יציאה עם הרהורים על השיעור, סיכומונים, מחשבות וכן הלאה. אפשר לנסות לשלב בתוך מסגרת הציון של הקורס.

עצות מעשיות ואחריות: כמה כללי אצבע

- נסו להכניס לדיון כמה שיותר משתתפים: השעו את ההתייחסות והשיפוט שלכם, השתמשו במהלכי שיקוף ובקשת הרחבה, בקשו התייחסות מהסטודנטים במקום להעריך. הציעו למשתתפים להגיב, לערער, לחזק את הטענה שנשמעה
- אל תחכו לתשובה נכונה אחת: בשאלה שבה אין מקום להתלבטות או חידוד של הבדלים, רעיונות ועמדות מוטב להציג טענה ולא לפתוח לדיון. כששואלים בשביל שיגיעו למילים שלנו המשחק הופך לניחוש ולא לחשיבה
- החזיקו בראש את ההבדל בין מנחה למשתתף: נסו לעבוד עם הרעיונות שעולים, בקשו הבהרות, הסברים, פירוט, דוגמאות; המשיגו את הרעיונות, חדדו הבדלים בין גישות
- גם בדיון צריך להתאמן: פעמים רבות סטודנטים יעדיפו להישאר פסיביים ולהמתין שהמרצה יחשוף את התשובות. צריך להתעקש, להמתין, לתת להם לחשוב ולא לוותר או לפרק את השאלות מהר מדי.

תודה רבה!

ד"ר אורטל סלובודין, המחלקה לחינוך

ORTALSLO@BGU.AC.IL

ד"ר איתי פולק, היחידה לקידום איכות ההוראה והלמידה

POLLAK@BGU.AC.IL

דוגמת ניתוח 2: קטע מסדנה על כיתות גדולות